

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen, der udkommer som del af Diamanten, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen www.kb.dk.

Bøger og bibliotek

Dåbsattesten for Norges selvstændighed – genskabelse af Kieltraktaten

Den 2. juni udgav Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med Stortingsarkivet i Oslo bogen *Making a Replica of the Treaty of Kiel* om den unikke opgave, som det norske Storting bestilte i 2013: En nøjagtig kopi af *Kieltraktaten* fra 1814. Den originale traktat findes i Rigsarkivet.

Traktaten fastsætter Danmarks afståelse af Norge til den svenske konge, og i Norge betragter man Kieltraktaten som det første skridt på vejen til den selvstændighed, som landet fejrede 200-året for i 2014.

En traditionel fredstraktat er et højtideligt dokument, som markerer afslutningen på en krig; det er beregnet til at være et imponerende, pompøst udtryk for resultatet af de ofte delikate forhandlinger, som afsluttede krige. Kieltraktaten blev udfærdiget i to eksemplarer og underskrevet af hhv. den svenske og den danske konge, hvorefter traktaterne blev udveks-

let som evigt bevis for, hvem der havde vundet, og hvem, der havde tabt. Norge fik naturligvis ikke et eksemplar.

Det Kongelige Biblioteks Bevaringsafdeling har stået for udførelsen af kopien i samarbejde med en lang række specialister i gamle håndværk, heriblandt fra ellers uddøde fag, som måtte indkaldes for at genskabe en kopi af traktaten. For de involverede har det været uhyre tilfredsstillende ikke alene at være en del af genskabelsen, men også i nærværende bog om processen at kunne formidle dét, man har lært. Bogen om replikaen kan erhverves i såvel Diamantinformationen som i bibliotekets webshop:

webbutik.kb.dk

Kulturministeriets Forskningspulje

Hvert år uddeler Kulturministeriets Forskningsudvalg efter ansøgning midler til forskningsprojekter på institutioner indenfor ministeriets ressort. Det Kongelige Bibliotek søgte og modtog i begyndelsen af juli tilsagn om støtte til en række projekter indenfor de områder, som biblioteket har som sin forskningsmark:

- “Mindekultur i nettet. En undersøgelse af danske virtuelle sorgpraksisser 2005-15”. Projektet udføres i Dansk Folkemindesamling ved forsker, ph.d. *Caroline Nyvang*.
- “Skaberen på scenen. Komponistens død og genkomst i samtidens kompositionsmusik”. Projektet udføres i Musiksamlingen ved forskningsstipendiat, ph.d. *Sanne Krogh Groth*.
- “Arkiveringen af det simultane. Forskydninger og udvidelser af det litterære felt i en digital sam- og eftertid”. Projektet udføres i Håndskriftsamlingen ved forsker, ph.d. *Thomas Hvid Kromann*.

Endelig har biblioteket – som den første danske kultur- og forskningsinstitution uden for universitets- og hospitalssektorerne – fået mulighed for at knytte en førende udenlandsk forsker til sig som gæsteforsker: Gæsteforskeratet falder inden for musikvidenskab, hvor en internationalt renommeret forsker inden for videnskabelig musikudgivelse og musikhistorie, professor, dr.phil. et habil. *Siegfried Oechsle*, Christian-Albrechts-Universitetet i Kiel, nu knyttes til Dansk Center for Musikudgivelse under Forskningsafdelingen i foreløbig to år fra 2016.

Foredragsbørs

Det Kongelige Biblioteks forskere holder gerne foredrag om de emner, de særligt har beskæftiget sig med eller på anden måde er specielt fortrolige med. Det sker på uddannelsesinstitutioner og selskaber i vore egne nære omgivelser eller i foreninger og sammenslutninger rundt om i landet. Emnerne favner – ligesom bibliotekets samlinger – meget bredt, hvilket et par tilfældige udpluk demonstrerer:

- Visuel okkultur – fotografiets rolle i spiritisme og okkultisme
- Danske kogebøger 1616-1970
- Måltidets dramaturgi – det teatraliske forløb i det borgerlige middagsselskab
- Nationalhymner. Kongehymner, revolutionsmarcher og folkesange fra hele verden
- Luftfotografiets kulturhistorie

– og adskillige andre. Se mere og bestil på

[<www.kb.dk/da/nb/foredrag>](http://www.kb.dk/da/nb/foredrag)

Musik fra et stykke dansk verdensarv

Den 4. juli kom Brødremenigheden i Christiansfeld i Sønderjylland på Unescos verdensarvsliste. Listen har til formål at beskytte verdens uerstattelige kultur- og naturarv, hvilket indebærer et ansvar for at sikre området for eftertiden.

Christiansfeld er nok mest kendt for honningkagerne, men den er ikke kun unik som by – også i musikalsk sammenhæng er Brødremenigheden noget ganske særligt med sin omfattende musiksamling: Den regnes for at være den største private samling i Danmark med omkring 1.600 værker i manuskript, der rækker tilbage til byens grundlæggelse i 1773.

En nodetype, man sjældent ser i dag: Kun basstemmen er noteret med egentlige noder, og over linjen angiver de forskellige tal, hvilke akkorder musikeren – i “realtid” – skal lægge i diskanten. Første side af orgelstemmen til Ach wiederholt mir Jesu Leiden (DK-Ch, R7). Værket er baseret på en sinfonia af Pierre Maldere, arrangeret af Christian Gregor omkring 1760.

Dansk Center for Musikudgivelse har tidligere i år udgivet en samling med 22 meget forskellige kirkelige motetter eller korte kantater, som aldrig før er blevet udgivet. Værkerne viser ikke bare det forholdsvis høje musikalske niveau, byens ensemble havde, men afslører også, at mange af byens ca. 700 indbyggere må have deltaget i musikudøvelsen.

Værkerne giver både et godt indblik i Brødremenighedens musikudfoldelse og en større forståelse for, hvorfor samtiden var så fascineret af menighedens resultater, som foruden handel og uddannelse også gjaldt musikkens betydning i hverdagen.

I juni blev der afholdt en international musikfestival, hvor der bl.a. blev opført musik fra centrets udgivelse.

Noderne fra Christiansfeld kan – ligesom andre udgivelser fra Dansk Center for Musikudgivelse – downloades gratis fra adressen

www.kb.dk/da/nb/dcm/udgivelser/christiansfeld

Erhvervelser

Odin Teatrets arkiv

Den 31. august markeredes første etape af overdragelsen af Odin Teatrets store og værdifulde arkiv til Dramatisk Bibliotek med et arrangement på Kirkebybroen i Den Sorte Diamant.

Teatrets skuespillere opførte i forbindelse med overdragelsen et uddrag fra en af deres mest kendte forestillinger, ‘Ode til Fremskridtet’, iført fantastiske kostumer og ledsaget af inciterende karnevalsmusik.

Efter forestillingen talte Odin Teatrets leder, Eugenio Barba og lederen af Dramatisk Bibliotek, Alette Scavenius.

Statens Kunstfonds Legatudvalg

Biblioteket har i juni måned modtaget dokumentationsmateriale for de bestillingsværker, der har modtaget støtte i perioden 2013-2014 fra Legatudvalget for Musik under Statens Kunstfond.

I alt har 170 værker modtaget støtte i nævnte periode. Ca. tre fjerdedele heraf

har indsendt dokumentation i form af noder, og en fjerdedel har indsendt lydoptagelser. Hertil har nogle få suppleret med video eller billeder. Og alt indlemmes i samlingerne, uafhængigt af materialetype og medium (fysisk eller digitalt).

De værker, der har modtaget støtte, repræsenterer et bredt udvalg af genrer og besætninger; her er både musik for big band, skoleorkestre, operaer og eksperimenterende ensembler. Figura Ensemble må siges at være 'topscorer' med hele ni nye værker, men det er ikke kun det professionelle musikmiljø, der får nye værker gennem støtteordningen: Kasper Rofelt har skrevet *Den Kloge lille Skrædder* til Ishøj Kulturskole, og Amatørsymfonikerne har fået *Tides* af Benjamin de Murashkin.

Koncerter

Mini Rued Langgaard Festival

Lørdag den 6. juni var viet til komponisten Rued Langgaard: I Den Sorte Diamant afholdtes en kombination af koncerter og samtaler med Rued Langgaard i centrum.

Minifestivalen var en optakt til den egentlige *Rued Langgaard Festival*, der fandt sted i dagene 3.-6. september i Ribe, hvor 150-års fødselaren Carl Nielsen konfronteres med Rued Langgaard under overskriften "Antikrist".

Ved minifestivalen hørtes blandt andet uddrag af Langgaards dommedagsopera *Antikrist* samt kammermusikalske kerneværker af både Langgaard og Nielsen. Derudover var i montrene ved Dronningesalen mulighed for at se nogle af de originale manuskripter til de fremførte værker.

Udstillinger

Ens og alligevel forskellige

Bladtegnergangen, 9. juni – 29. august

For tredje år i træk er det lykkedes at få bladtegnere fra hele verden til at tegne over et nyt, fælles emne, valgt af en internationalt nedsat tegnerkomité. Temaet tog udgangspunkt i tidens standende konfrontation mellem vore indbyrdes forskelligheder og nødvendigheden af en stærkere, gensidig forståelse og respekt for denne mangfoldighed.

Omkring 600 tegnere havde i det tidlige forår sat sig til tegnebordet, og intet mindre end 73 lande var repræsenteret ved deres bladtegnere, hvis tegninger efterfølgende blev bedømt af den internationale jury. Efter ophængningen på Diamanten kan de godt 100 tegninger ses på Niels Bugges Kro ved Hald sø, hvor de er udstillet hen over vinteren.

Første-, anden- og tredjepræmien gik til hhv. Angel Boligán (Mexico), f. 1965, Darko Drljević (Montenegro), f. 1962 og Markus Grolík (Tyskland), f. 1965.

Nyt dansk bogdesign: Dobbeltudstilling

Kirkebybroen, 15. juni – 27. august

Det Kongelige Bibliotek og Forening for Boghaandværk præsenterede hen over sommeren det forgangne års bedste bogarbejder i smukt samspil med udstillingen *Udenomsværker – andre sider af bogen*.

Udstillingen *Årets bedste bogarbejde 2015* viste såvel den høje kvalitet af det ypperste inden for dansk bogdesign som den æstetiske spændvidde blandt tidens tilrettelæggere; fra det klassiske, båret af gamle traditioner, til det kreativt

Årets håndindbundne bog, indbundet og forgyldt af bogbinder Lars Hedegaard, Aarhus: Haruki Murakamis Norwegian Wood.

nyskabende, der understreger bogmediets betydning som en unik kunstnerisk udtryksform.

De to sagkyndige komitéer under Forening for Boghaandværk havde i år udvalgt 28 industrielt fremstillede og syv håndindbundne bøger blandt de mange indsendte bidrag. Værkerne dækkede i år kategorierne: skønlitterære bøger, fagbøger, undervisningsbøger, foto- og kunstbøger, kataloger, børnebøger, bogomslag og øvrige bogtyper. Hertil den særskilte kategori 'håndindbunden bog'. Der var i år ingen indsendte værker til kategorien e-bøger.

Udstillingen indbød de besøgende til at slå sig ned og bruge hele sansesystemet – se, læse, dufte, mærke og blade i de udstillede værker.

– og Den Danske Bogdesignpris 2015 gik til:

- *Langs med fortællingen løber baner af bly*, udg. af Den danske Radeerforening, tilrettelagt af Kristofer Hultenberg (i kategorien 'voksenbog');
- *ABC (luksusudgave)* af Knud Romer, udg. af forlaget Carlsen, tilrettelagt af Elisabeth Ashley Fox-Jensen (i kategorien 'børnebog');
- *Norwegian Wood* af Haruki Murakami, indbundet af bogbinder Lars Hedegaard (i kategorien 'håndindbunden bog').

På den anden side af Kirkebybroen stod samtidigt udstillingen *Udenomsværker – andre sider af bogen*; en hyldest til den fysiske bog som taktilt og sanseligt objekt. Fra lyden af papiret, der knitrer, til lugten i den gamle bog og duften af tryksvarte i nye. Fra den sagte knagen i bogens ryg, til følelsen af det ru papir mod fingerspidserne. Den solide indbinding med syning, der holder de lette blade samlet, så bogen kan læses igen og igen. Samt ikke mindst den ro, sjælen og kroppen kan føle, når man fordyber sig i en smukt designet og velproduceret bog.

Udenomsværker – andre sider af bogen var skabt af de grafiske designere Helle Madsen, Anne von Holck og Henriette Wiberg Danielsen.

Klaus Rifbjerg – en digter til tiden
Rotunden, 20. juni – 5. marts 2016

Klaus Rifbjerg var den mest synlige og produktive danske forfatter i sidste halvdel af det 20. århundrede, og han skrev til det sidste. Han afgik ved døden den

4. april, 83 år gammel, og fem dage senere udkom hans seneste novellesamling *Besat*.

Da Rifbjerg for et par år siden fik forelagt ideen om en stor udstilling på Det Kongelige Bibliotek om sit liv og værk, gav han straks sit tilsagn, men tilføjede så med sin karakteristiske latter: "Så må vi håbe, jeg holder så længe." Det gjorde han desværre ikke, og selv om udstillingen naturligvis ikke var planlagt som en sådan, får den alligevel funktion som en slags mindeudstilling.

Udstillingen *Klaus Rifbjerg – en digter til tiden* blander op for en sansemættet og nærværende skildring af en gigant i dansk kulturliv. Gennem seks årtier var han aktiv og eksperimenterende inden for alle litterære genrer, også revy og film. Han var elsket og hadet, han var provokerende, klog, vild og arrogant. Han var rigtig mange ting – men kedelig var han aldrig.

Udstillingen er bygget op over det meget store og enestående arkiv, som han løbende afleverede til biblioteket. Da Rifbjerg, fra forfatterskabets spæde start i begyndelsen af 1950'erne og til i dag, har været meget omhyggelig med at bevare alle de udslag af sine vidtfavnende aktiviteter, der er nedfældet på skrift, vil man i udstillingen kunne opleve flere sider af det fremtrædende forfatterskab og af Rifbjerg som omstridt samfundsdebattør. Med de talrige manuskripter, dagbøger, tusindvis af breve m.m. giver arkivet en enestående mulighed for at komme tættere på skribenten og hans arbejdsproces.

Udstillingen er redigeret af forskningsbibliotekar Bruno Svindborg og støttet af Bikubenfonden, Knud Højgaard's Fond, Konsul Georg Jorcks Fond og Gyldendals Forlag.

 DIAMANT
KLUBBEN

Kom tættere på kulturen

Meld dig ind i Diamantklubben
og få endnu flere fordele

Se mere på densortediamant.dk

